

Nr 155.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående reglering av vissa domsagor i Västernorrlands län: given Stockholms slott den 25 februari 1929.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Georg Bismark.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 25 februari 1929.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, WOHLIN, BESKOW, LUNDVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Bismark anmäler uppkommen fråga angående reglering av Ångermanlands södra, Nätra och Nordingrå samt Själevads och Arnäs domsagor. Därvid anför föredraganden:

Ångermanlandsdelen av Västernorrlands län är i judiciellt hänseende indelad i fem domsagor, nämligen Ångermanlands västra, mellersta och södra domsagor ävensom Nätra och Nordingrå samt Själevads och Arnäs domsagor. De tre sistnämnda domsagorna, av vilka Nätra och Nordingrå domsaga är belägen mellan de båda övriga, hava alla Bottniska viken till östlig gräns och upptaga landskapets sydöstra och nordöstra delar.

Nätra och Nordingrå domsaga har såsom självständig enhet icke bestått

Bihang till riksdagens protokoll 1929. 1 saml. 125 häft. (Nr 155.)

längre än sedan år 1900. Den bildades nämnda år genom att den dåvarande Norra Ångermanlands domsaga, som bestod av Själevads, Arnäs, Nätra och Nordingrå fyra tingslag, delades sålunda, att Själevads och Arnäs tingslag sammanfördes till en domsaga samt Nätra och Nordingrå tingslag till en domsaga. Vid tiden för denna delning hade Norra Ångermanlands domsaga en folkmängd av omkring 50,000 invånare, därav omkring 26,000 invånare i Själevads och Arnäs tingslag och omkring 24,000 invånare i Nätra och Nordingrå tingslag.

Nätra och Nordingrå domsaga, som allttjämt består av två tingslag, gränsar i nordöst till Själevads och Arnäs domsaga, vilken numera bildar ett tingslag. I hela sin sträckning från norr till söder ligger Nätra tingslag omedelbart väster och söder om sistnämnda domsaga och sträcker sig söder om dennas område ända ut till kusten. Söder om Nätra tingslag, närmast utmed kusten, ligger Nordingrå tingslag. Sistnämnda tingslag gränsar i sin tur i söder till Ångermanlands södra domsaga, vilken omfattar allenast ett tingslag. För Nätra tingslag, Själevads och Arnäs domsaga samt Ångermanlands södra domsaga finnas tingshus uppförda i respektive Mellansel, Örnsköldsvik och Härnösand. Nordingrå tingslag förhär däremot tillsvidare tingslokal i Skidsta i Ullångers socken. Tingshusen i Örnsköldsvik och Härnösand innehålla jämväl lokaler för vederbörande domsagokanslier. Nätra och Nordingrå domsagas kansli är däremot inrymt i förhyrd lokal i Örnsköldsvik.

Enligt statistiska centralbyråns senaste uppgifter utgjorde folkmängden den 31 december 1927 i Nätra och Nordingrå domsaga 25,792 personer, därav i Nätra tingslag 18,246 personer och i Nordingrå tingslag 7,546 personer. Folkmängden i Själevads och Arnäs domsaga utgjorde vid samma tid 27,676 personer och i Ångermanlands södra domsaga 38,013 personer.

I vardera av Ångermanlands södra samt Själevads och Arnäs domsagor hållas årligen tio allmänna tingssammanträden. Samma antal dylika sammanträden hålles jämväl i Nätra och Nordingrå domsaga, fördelade med fem sammanträden å vartdera av de två tingslag, varav domsagan består. Tings-sammanträde med tremansnämnd förekommer allenast i Ångermanlands södra domsaga och endast en gång om året.

Beträffande arbetsbördan i de olika domsagorna framgår av arbetsredogörelserna för år 1927, att under nämnda år antalet *handlagda mål* utgjort

I Nätra tingslag:

tvistemål och brottmål	202
konkurser och konkursärenden	10
lagfarts- och inteckningsärenden	648
andra ärenden, slutligt handlagda	316
	1,176

i Nordingrå tingslag:

tvistemål och brottmål	172
konkurser och konkursärenden	3

lagfarts- och inteckningsärenden	246
andra ärenden, slutligt handlagda	182
	603

i Själevads och Arnäs domsaga:

tvistemål och brottmål	377
konkurser och konkursärenden	25
lagfarts- och inteckningsärenden	1,075
andra ärenden, slutligt handlagda	632
	2,109

i Ångermanlands södra domsaga:

tvistemål och brottmål	729
konkurser och konkursärenden	21
lagfarts- och inteckningsärenden	1,646
andra ärenden, slutligt handlagda	687
	3,083

I fråga om målens beskaffenhet får jag hänvisa till följande med ledning av rättsstatistiken uppgjorda tabell rörande genom slutligt utslag under år 1927 *prövade och avgjorda mål*.

Domsaga	Tvistemål		Brottmål	
	tredskovis avdömda eller omedel- bart medgivna	övriga (d. v. s. tvistiga)	däri någon hållits häktad	övriga
Nätra och Nordingrå domsaga	20	39	3	213
därav i Nätra tingslag	16	27	2	86
» i Nordingrå tingslag	4	12	1	127
Själevads och Arnäs domsaga	25	63	5	98
Ångermanlands södra domsaga	110	88	7	311

Sedan häradshövdingämbetet i Nätra och Nordingrå domsaga i november 1928 blivit vakant, har fråga väckts om domsagans uppdelning på angränsande domsagor. Innan jag närmare ingår på detta spörsmål, anser jag mig emellertid böra erinra, hurusom Kungl. Maj:t efter framställning av riksdagens justitieombudsman i 1926 års statsverksproposition föreslog riksdagen besluta, att dåvarande Uppsala läns södra och mellersta domsagor skulle från och med den 1 januari 1927 förenas till en domsaga. Vid propositionens avlåtande anförde dåvarande chefen för justitiedepartementet bland annat, att starka skäl talade för att göra domsagorna så stora, att häradshövdingen erhöles tillräcklig sysselsättning med domargöromål av mera kvalificerad art. Då domsagornas antal genom införande av en dylik grund-sats för domsagoförvaltningens ordnande kunde väsentligt nedbringas, bleve det möjligt att hålla häradshövdingens lön på en nivå, som garanterade,

att staten vid dessa viktiga sysslors besättande kunde påräkna sökande med de högsta juridiska kvalifikationer. Därest en rättegångsreform överhuvudtaget skulle uppbyggas på grundvalarna av vårt nuvarande domstolsväsende, syntes det knappast kunna råda något tvivel därom, att reformen måste gå i riktning mot större domsagor. Beträffande principfrågan eller huruvida man borde redan nu, i avvaktan på förestående reform av rättegångsväsendet, verkställa en reglering av de judiciella enheterna i riktning mot större domsagor, uttalade departementschefen, att enligt hans mening en successiv domsagoreglering vore i hög grad ägnad att förbereda en rättegångsreform av det slag, processkommissionen i skrivelse den 25 februari 1922 skisserat. Den medförde fördelen av ekonomisk besparing genom undvikande av övergångskostnader för befattningshavare på indragningsstat, och det vore givetvis av stor vikt ur statsfinansiell synpunkt, att icke väl avlönad arbetskraft användes på poster, som icke gäve tillräcklig möjlighet till utnyttjande av vederbörandes kapacitet. Då en successiv omreglering av domsagorna till större enheter verkade till undanröjande av nuvarande missförhållanden i detta avseende, vore detta ur nämnda synpunkt att anbefalla.

Riksdagen, som biföll propositionen i ovan nämnda del, anförde i skrivelse nr 317 i fråga om departementschefens sist berörda uttalande, att riksdagen anslöte sig till den av departementschefen uttalade meningen i omförmälda principfråga.

Vidare föreslog Kungl. Maj:t, likaledes efter framställning av riksdagens justitieombudsman, i proposition nr 137 till 1928 års riksdag, att dåvarande Västmanlands södra, västra och norra domsagor skulle från och med den 1 januari 1929 sammanslås till två domsagor, bestående den ena av västra domsagan och Snevringe härads tingslag samt den andra av norra domsagan ävensom Tuhundra, Siende och Ytter-Tjurbo härads tingslag.

I samma proposition föreslogs jämväl, i anledning av uppkommen vakans i häradshövdingämbetet i dåvande Vadsbo södra domsaga, att denna domsaga, som vid 1926 års slut hade en folkmängd av 28,393 personer, måtte från och med den 1 januari 1929 förenas med dåvarande Vadsbo norra domsaga, vars invånarantal vid samma tid uppgick till 25,596. Vid propositionens avlåtande anförde min företrädare i ämbetet — efter att förut hava anmärkt att, om berörda domsagor redan under år 1926 varit förenade, invånarantalet vid årets slut skulle hava utgjort 53,989 personer och arbetsbördan under året uppgått till 3,687 mål och ärenden — att, då han ginge att taga ställning till sistnämnda regleringsfråga, han till en början ville erinra om den numera av statsmakterna antagna grundsats, enligt vilken till underlättande av den förestående reformen av rättegångsväsendet borde eftersträvas en successiv omreglering av de mindre domsagorna till större enheter. Att denna grundsats borde komma i tillämpning i fråga om Vadsbo södra domsaga, syntes ställt utom tvivel. Verkställd utredning gäve otvetydigt vid handen, att nämnda domsaga på grund av sin ringa folkmängd och jämförelsevis obetydliga arbetsbörda icke kunde tänkas vid en

blivande domkretsindelning i enlighet med de av processkommissionen angivna principerna bestå såsom självständig domsaga. Med anledning av under den föregående utredningen framställd anmärkning om att den nybildade domsagan bleve för stor, i varje fall i förhållande till övriga domsagor inom länet, samt att det på grund därav kunde bli nödvändigt att där anställa en biträdande domare, vilket icke vore till fördel för rättsvärden, anförde departementschefen, bland annat, att den nya domsagan väl skulle bli en av de folkrikaste i landet, men att dess befolknings-siffra dock ej komme att i avsevärd grad avvika från motsvarande tal i de enligt 1926 års riksdagsbeslut nybildade Uppsala läns södra domsaga med 49,728 invånare vid 1926 års utgång samt Bråbygdens och Finspånga läns domsaga med 56,117 invånare vid samma tid.

Statsutskottet, som hade att avgiva utlåtande över propositionen, tillstyrkte i utlåtande nr 132 bifall till densamma. I fråga om regleringen av Vadsbo södra domsaga anförde utskottet, att utskottet delade departementschefens mening därom, att med hänsyn till domsagans jämförelsevis obetydliga arbetsbörda och dess ringa folkmängd skäl talade för att en omreglering av denna domsaga verkställdes. Visserligen komme en på det föreslagna sättet bildad domsaga att innehålla en relativt stor folkmängd, cirka 54,000 personer, men utskottet ville erinra om, att dess befolkningssiffra dock ej komme att i nämnvärd grad avvika från motsvarande tal i de enligt 1926 års riksdagsbeslut nybildade Uppsala läns södra domsaga samt Bråbygdens och Finspånga läns domsaga. Ej heller i förhållande till länets övriga domsagor skulle den nya Vadsbodomsagan komma att i anseende till invånarantalet avvika alltför mycket från vad som finge anses normalt.

Propositionen blev av riksdagen antagen.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 20 november 1928 har nu riksdagens justitieombudsman — under erinran såväl om riksdagens principuttalande vid behandlingen av propositionen om sammanslagning av Uppsala läns södra och mellersta domsagor som ock om vad som förekommit vid behandlingen av frågan om reglering av Västmanlands- och Vadsbodomsagorna — hemställt, att Kungl. Maj:t måtte taga i övervägande, huruvida icke i anledning av den inträffade vakansen i häradshövdingämbetet i Nätra och Nordingrå domsaga åtgärder borde vidtagas för sagda domsagas ävensom Ångermanlands södra samt Själevads och Arnäs domsagors sammanslagning på lämpligt sätt till två domsagor. Justitieombudsmannen har därvid, efter att hava lämnat en redogörelse för arbetsbördan m. m. i nu ifrågakvarande domsagor, till stöd för sin framställning anfört i huvudsak följande:

*Justitieom-
budsmannen.*

Såsom av de rättsstatistiska siffrorna torde framgå, måste Nätra och Nordingrå domsaga såväl till arbetsbörda som invånarantal anses tillhöra de mindre domsagorna i riket. Då flera andra domsagor med ungefär lika stor folkmängd och arbetsbörda ansetts för små att bestå såsom särskilda jurisdiktionsområden, talade detta i och för sig för att även Nätra och Nordingrå domsaga borde sammanslås med angränsande domsagor. Ingen av dessa torde heller för närvarande kunna anses för stor att mottaga ännu

någon ökning i arbetsbördan. Skulle en reglering anses böra komma till stånd, syntes den närmast till hands liggande utvägen vara en uppdelning av Nätra och Nordingrå domsaga på det sätt, att Nätra tingslag överflyttades till Själevads och Arnäs domsaga samt Nordingrå tingslag sammansloges med Angermanlands södra domsaga.

Genom en dylik uppdelning skulle folkmängden i den utvidgade Själevads och Arnäs domsaga, som lämpligen skulle kunna benämnas Angermanlands norra domsaga, komma att uppgå till omkring 46,000 personer, och den utvidgade södra domsagan skulle erhålla omkring 45,500 invånare. Om en uppdelning på angivna sätt redan ägt rum, skulle det sammanlagda antalet mål, konkurser och ärenden under år 1927 hava utgjort i den nybildade norra domsagan 3,285 och i den nybildade södra domsagan 3,686. Antalet under samma år genom slutligt utslag avgjorda tvistiga civilmål, vilka i Själevads och Arnäs domsaga uppgick till 63 och i Angermanlands södra domsaga till 88, skulle endast hava ökats i den förra domsagan med 27 från Nätra tingslag och i den senare domsagan med 12 från Nordingrå tingslag. Då antalet mål, konkurser och ärenden i de nybildade Uppsala läns södra domsaga och Vadsbo härads domsaga beräknades till respektive 4,205 och 3,687, syntes arbetsbördan i de nu ifrågasatta utvidgade domsagorna icke i jämförelse därmed bliva för stor. Det torde icke utan vidare behöva förutsättas såsom nödvändigt att i någondera av dessa domsagor anställa biträdande domare.

Tanken på en reglering av ifrågavarande domsagor på nu angivna sätt vore för övrigt icke ny. I sitt år 1884 avgivna betänkande angående rättegångsväsendets ombildning ifrågasatte nya lagberedningen, att dåvarande Gudmundrå, Säbrå och Nora tre tingslag, vilka redan då bildade en domsaga, identisk med den nuvarande södra domsagan, skulle sammanslås med Nordingrå tingslag, som då tillsammans med Nätra, Själevads och Arnäs tingslag sedan gammalt ingick i norra Angermanlands domsaga, till en ny domsaga under benämning Härnösands domsaga. Enligt nya lagberedningens förslag skulle Nätra, Själevads och Arnäs tingslag, d. v. s. återstoden av den dåvarande norra domsagan, bilda en domsaga, benämnd Örnsköldsviks domsaga. I fråga om Härnösands domsaga anförde nya lagberedningen, att de dåvarande fyra tingslagen skulle, med hänsyn till belägenheten och göromålen, lämpligen kunna sammanläggas till en domkrets med tingsställe och rannsakningshäkte i Härnösand, dit endast de av domsagans invånare, som bodde i en mindre del av Nordingrå tingslag, hade över 4 mil, utan att dock avståndet för dem överstege omkring 5 mil. Beträffande den ifrågasatta Örnsköldsviks domsaga anförde nya lagberedningen, att de i densamma ingående tre tingslagen hade tingsställena, Nätra tingslag i Hämla, Själevads tingslag i Billa och Arnäs tingslag i Må. Alla tre tingslagen skulle utan synnerlig olägenhet kunna sammanläggas till en domkrets med tingsställe och rannsakningshäkte i Örnsköldsvik, som vore en av domsagans invånare för köpenskap och andra angelägenheter mycket besökt ort. Under det avståndet till Örnsköldsvik för invånarna i allmänhet icke överstege fyra mil, skulle för dem, som bodde mest avlägset därifrån, vägen komma att, i förhållande till avståndet till de dåvarande tingsställena, förlängas, i Nätra tingslag från 9.6 mil till 11.7 mil, i Själevads tingslag från 7.5 mil till 9 mil och i Arnäs tingslag från 8 mil till 8.5 mil.

Samma tanke, som kommit till uttryck i nya lagberedningens betänkande, hade nu även framförts i det den 29 augusti 1928 av särskilt tillkallade

sakkunniga avgivna betänkandet angående ordnande av vissa ekonomiska och organisatoriska förhållanden vid genomförande av den ifrågasatta rättsgångsreformen. I detta betänkande, som i fråga om jurisdiktionsområden för de nya lagmansrätterna byggde på ett inom processkommissionen uppgjort förberedande utkast till landets indelning i domsagor och tingslag m. m., erinrades, att Västernorrlands län innefattade enligt gällande indelning sju domsagor samt tre städer med egen rättsskipning. Domsagorna vore Medelpads västra och östra, Ångermanlands västra, mellersta och södra ävensom Nätra och Nordingrå domsaga samt Själevads och Arnäs domsaga. Under egen jurisdiktion stode städerna Härnösand, Sundsvall och Örnsköldsvik. Den uppgjorda indelningsplanen räknade med fem domsagor i länet. Av de nuvarande domsagorna skulle två delas mellan angränsande domsagor. Så skulle ske med Ångermanlands mellersta domsaga, vars norra del — Sollefteå tingslag — tänktes förenad med Ångermanlands västra domsaga till en ny domsaga, benämnd Ådalens domsaga. Den södra delen av mellersta domsagan, Boteå tingslag, skulle tillföras Ångermanlands södra domsaga, som ytterligare skulle utvidgas med det i nordost belägna Nordingrå tingslag, vilket nu utgjorde en del av Nätra och Nordingrå domsaga. Återstående delen av sistnämnda domsaga, Nätra tingslag, skulle läggas till Själevads och Arnäs domsaga, i förslaget benämnd Nordanskogs domsaga. Med sistnämnda domsaga skulle också förenas Örnsköldsvik. Härnösand skulle ingå i södra Ångermanlands domsaga.

Det förhållandet att vid den tilltänkta rättsgångsreformen Nätra och Nordingrå domsaga sålunda avsetts att uppdelas och sammanslås med Själevads och Arnäs domsaga samt Ångermanlands södra domsaga syntes i sin mån tala för att redan nu, när häradshövdingämbetet i förstnämnda domsaga vore vakant, taga under övervägande en dylik reglering.

Beträffande tingslagsindelningen i de föreslagna domsagorna har justitieombudsmannen framhållit, att det tydligen skulle befordra en snabb rättsskipning, om envar av dessa kunde bilda ett tingslag, samt att, även om detta icke läte sig göra, det i allt fall måste tillses, att regleringen ingenstädes ledde till en minskning av antalet rättegångstillfällen.

I detta hänseende har justitieombudsmannen anfört i huvudsak följande:

Det hade sedan gammalt varit ett önskemål, att varje domsaga skulle bestå av ett tingslag. En dylik anordning medgäve i allmänhet en större snabbhet i rättsskipningen och syntes därför, såframt icke orimligt långa avstånd eller andra särskilda omständigheter talade däremot, önskvärd. Väl hade på senare tid genom ökning i olika domsagor av antalet allmänna tingssammanträden de mest framträdande nackdelarna av anordningen med två eller flera tingslag i icke ringa mån blivit borteliminerade, men icke desto mindre torde det i regel få anses för rättsskipningen bäst, om en domsaga kunde bilda ett tingslag. Beträffande de nu ifrågasatta nybildade domsagorna syntes med hänsyn till avstånd och kommunikationsmöjligheter icke möta några hinder mot att låta envar av dem bilda ett tingslag. Den av Själevads och Arnäs domsaga samt Nätra tingslag nybildade domsagan skulle då erhålla tingsställe och kansli i Örnsköldsvik. Om detta, såsom förut berörts, redan år 1884 ansågs möjligt, torde med nuvarande kommunikationer några hinder därför icke förefinnas. Norra stambanan genomlöpde den nedre delen av Nätra tingslag från väster till öster och vore från Mellans station, där tingslaget för närvarande hade sitt tingsställe, genom en

29 km. lang järnväg förenad med Örnsköldsvik. För dem av tingslagets invånare, som vore bosatta utefter stambanan och i den norra delen av tingslaget, vilken sistnämnda del torde vara tämligen glest befolkad, syntes det vara utan större betydelse, om de nödgades vid sina tingsbesök ytterligare resa vägen från Mellansel till Örnsköldsvik. Med järnväg kunde resan mellan dessa platser företages på mindre än en timme. Den ökade användningen av motorfordon torde i ännu högre grad minska betydelsen av den eventuellt ökade väglängden till tingsstället. För invånarna i den södra delen av Nätra tingslag torde det till och med i stor utsträckning vara förenat med mindre besvär att resa till Örnsköldsvik, dit man torde hava förbindelse genom ett flertal omnibuslinjer, än till Mellansel. Framhållas borde, att Nätra tingslag redan nu hade kansli i Örnsköldsvik, där häradshövdingen i domsagan varit bosatt.

Om sålunda ur nyss berörda synpunkter hinder icke mötte mot att låta den nybildade norra domsagan bilda ett tingslag, så torde dock en omständighet måhända komma att åberopas för att Nätra tingslag borde få bestå såsom särskilt tingslag. Tingslaget hade nämligen så sent som år 1918 låtit uppföra ett nytt tingshus i Mellansel. Då detta tingshus möjligen icke kunde utan förlust för de tingshusbyggnadsskyldiga avyttras, kunde det tilläventyrs synas obilligt, om tingslaget mot sin vilja tvingades att omedelbart bilda ett tingslag med Själevads och Arnäs domsaga och därigenom nödgades inlösa sig i denna domsagas tingshus. Enligt den ovan omförmälda i 1928 års betänkande intagna indelningsplanen skulle dessutom lagmansrätten i den tilltänkta Nordanskogs domsaga hava bitingsställe i Mellansel, vilken omständighet syntes i och för sig i viss mån motivera ett bibehållande tillsvidare av tingsställe där. Om alltså hänsyn ansåges böra tagas till senast omförmälda förhållanden, torde den norra domsagan få bilda två tingslag sålunda, att Själevads och Arnäs domsaga bildade ett tingslag och Nätra tingslag bibehölles såsom sådant. Uppenbarligen finge en sådan anordning dock icke leda till en minskning av antalet rättegångstillfällen i Själevads och Arnäs domsaga, där nu årligen hölles tio allmänna tingssammanträden. I Nätra tingslag hölles för närvarande fem allmänna tingssammanträden om året. Därest genom domsagoregleringen den nybildade domsagan kunde bilda ett tingslag, skulle detta för Nätra tingslags del medföra en ökning av antalet tingssammanträden från fem till tio om året. Därest Nätra tingslag emellertid komme att bestå såsom eget tingslag, torde kunna övervägas, om icke i den nya domsagan kunde genomföras en sådan tingsordning, som redan nu gällde i några domsagor, nämligen med årligen tio allmänna tingssammanträden i vardera tingslaget. Skulle däremot en ökning av antalet tingssammanträden i Nätra tingslag visa sig obehövlig, torde hinder icke möta för en anordning med tio allmänna tingssammanträden i det av Själevads och Arnäs domsaga bestående tingslaget och fem allmänna tingssammanträden i Nätra tingslag.

Vad anginge den nybildade södra domsagan, torde denna utan tvivel kunna bilda ett tingslag med tingsställe och kansli i Härnösand, där nuvarande Ångermanlands södra domsaga hade tingsställe och kansli. En sådan anordning vore, såsom förut nämnts, avsedd i det av nya lagberedningen år 1884 framlagda förslaget, och i den förutnämnda i 1928 års betänkande intagna indelningsplanen hade Södra Ångermanlands domsaga, dit enligt nämnda plan Nordingrå tingslag skulle hänföras, avsetts skola utgöra en domkrets med kansli och tingsställe i Härnösand jämte bitings-

ställen i Skidsta och Nyland. Härnösand torde också betraktas såsom den egentliga utfartsorten för invånarna i Nordingrå tingslag. I 1884 års betänkande hade, såsom ovan nämnts, framhållits, att endast de av tingslagets invånare, som bodde i en mindre del av tingslaget, hade så lång väg som 4—5 mil till Härnösand, en väglängd som med nutida samfärdsmedel finge anses tämligen obetydlig. Ett förhållande, som också måste antagas vara ägnat att göra dem, vilkas intressen därav berördes, benägna för ett införlivande av Nordingrå tingslag med nuvarande södra domsagan till ett tingslag, vore att nämnda tingslag icke hade något eget tingshus i Skidsta, tingslagets nuvarande tingsställe. De tingshusbyggnadsskyldiga i Nordingrå tingslag hade väl den 17 april 1917 av länsstyrelsen i Västernorrlands län erhållit föreläggande att, enligt eget atagande, i enlighet med samtidigt fastställda ritningar i närheten av Sundbron i Ullångers socken uppföra ett nytt tingshus, men hade de tingshusbyggnadsskyldiga därefter vid flera tillfällen av Kungl. Maj:t beviljats anstånd med tingshusets uppförande. Av de yttranden, som avgivits med anledning av ansökningar om dylikt anstånd, syntes ett av processkommissionen den 23 maj 1923 avgivet utlåtande vara av beskaffenhet att här böra särskilt anmärkas. Processkommissionen yttrade nämligen i sitt utlåtande, att det med säkerhet kunde antagas, att vid en blivande domkretsindelning i enlighet med de principer, processkommissionen tänkt sig, Nordingrå tingslag icke komme att utgöra eget tingslag och att tingsställe ej heller komme att vara förlagt inom det nuvarande tingslagets område. Därest hänsynen till processreformen skulle tillmätas avgörande betydelse, syntes det, yttrade processkommissionen vidare, således ej vara lämpligt att inom tingslaget uppföra ett nytt dyrbart tingshus. Genom beslut den 19 januari 1924 medgav Kungl. Maj:t, att med färdigställandet av tingshus för Nordingrå tingslag å den därför bestämda platsen finge anstå tillsvidare till den 1 september 1928, och på ansökan av tingslagets tingshusbyggnadskommitté beviljade Kungl. Maj:t den 6 juli 1928 ytterligare anstånd med tingshusets uppförande tillsvidare till utgången av år 1933.

En förening av Nordingrå tingslag med Ångermanlands södra domsaga till ett tingslag skulle sålunda på ett enkelt sätt lösa förstnämnda tingslags tingshusfråga, då nämnda domsaga nu hade tingshus i Härnösand, vilket i 1928 års betänkande antagits bliva användbart för den i betänkandet ifrågasatta Södra Ångermanlands domsaga. Dessutom skulle en sådan anordning för invånarna i Nordingrå tingslag medföra en ökning av antalet allmänna tingssammanträden från fem till tio om året, vilket ur rättsskipningens synpunkt vore en icke oväsentlig förmån.

Sedan Svea hovrätt anbefallts att, efter vederbörandes hörande, avgiva utlåtande över justitieombudsmannens framställning, infortrade hovrätten yttranden från tingslagsborna, häradsrätterna och domhavandena i ifrågasvarande domsagor samt länsstyrelsen i Västernorrlands län.

Samtliga av hovrätten sålunda hörda myndigheter och övriga vederbörande *Uppdelningen.* hava förordat eller i varje fall icke haft något att erinra mot, att en uppdelning av Nätra och Nordingrå domsaga komme till stånd på sätt justitieombudsmannen föreslagit, eller sålunda att Nätra tingslag tillades Själevads och Arnäs domsaga samt Nordingrå tingslag Ångermanlands södra domsaga.

Jämväl Svea hovrätt har anslutit sig till denna uppfattning, därvid hovrätten emellertid låtit en viss betänksamhet komma till uttryck i anseende till de blivande båda nya domsagornas omfattning. Hovrätten har sålunda anfört:

Såsom justitieombudsmannen framhållit, måste Nätra och Nordingrå domsaga i fråga om såväl arbetsbörda som invånarantal räknas till de mindre domsagorna i riket. Det syntes kunna ifrågasättas, huruvida göromålen i denna domsaga vore tillräckliga för att bereda en häradshövding jämte rättsbildat biträde full sysselsättning, och särskilt huruvida de egentliga domaregöromålen vore av den omfattning och betydenhet, att häradshövdingen kunde bibehålla den oavbrutna beröring med rättslivet, som vore önskvärd för en domare. Ur denna synpunkt ansåge hovrätten skäl föreligga för genomförande av en sådan reglering av de tre domsagorna, som av justitieombudsmannen förordats. Vad som emellertid i detta ämne jämväl borde komma under övervägande vore, huruvida icke genom Nätra och Nordingrå domsagas uppdelande på de två grannsagsorna dessa eller endera av dem skulle få den omfattning, att göromålen komme att påkalla anställande av biträdande domare. Ett tillskapande av nya domsagor av sådan typ måste hovrätten nämligen beteckna såsom mindre tillrådligt. Förklarligt kunde vara, om statsmakterna, i avvidan på den sedan länge förberedda, om ock måhända ännu tämligen avlägsna processreformen, droge i betänkande att genom uppdelande av de största domsagorna undanröja det missförhållande, som låge i att ett antal för rättsvärden oundgängliga lantdomarebefattningar måste, i strid med grundlagens anda och bokstav, på stadigvarande sätt besättas med extra ordinarie befattningshavare; men att, av hänsyn till en ifrågasatt framtida domstolsorganisation, om vars beskaffenhet meningarna ginge starkt isär, öka antalet av de domsagor, som ej kunde förvaltas av häradshövdingen själv och de under hans ledning arbetande yngre biträdena, syntes hovrätten vara i viss mån betänkligt. Med utgångspunkt i den officiella statistik, som stode till buds över mål och ärenden i de tre domsagor, om vilka nu vore fråga, hade hovrätten emellertid, om ock med någon tvekan, trots det kunna antagas, att den ökning av göromålen i Själevads och Arnäs domsaga samt Ångermanlands södra domsaga, som skulle inträda i följd av den utav justitieombudsmannen ifrågasatta uppdelningen, icke skulle behöva medföra någon personalökning av den art, som nyss antytts; och hovrätten ansåge sig därför kunna tillstyrka, att nämnda uppdelning komme till stånd.

*Blivande
tingslagsin-
delning m. m.*

Råder alltså enighet i själva sakfrågan, så äro meningarna däremot i viss mån delade beträffande den blivande tingslagsindelningen i de föreslagna domsagorna.

Under det att sålunda tingslagsborna, häradsrätterna och domhavandena i Ångermanlands södra samt Själevads och Arnäs domsagor ävensom flertalet tingslagsbor och häradsrätten i Nätra tingslag — under förutsättning att uppgörelse kunde träffas angående det vederlag, som nytillkommande tingshusbyggnadsskyldiga hade att utgiva för erhållande av delaktighet i tings- och kanslilokaler i respektive Härnösand och Örnsköldsvik — icke haft något att invända mot att nämnda domsagor efter nyregleringen fortfarande komme att omfatta vardera ett tingslag, hava tingslagsborna och häradsrätten i

Nordingrå tingslag påyrkat, att sistnämnda tingslag fortfarande måtte få bestå samt hava eget tingsställe.

Nätra tingslags häradsrätt har i fråga om tingslagsindelningen i den tilltänkta *norra domsagan* yttrat följande:

För tingsmenigheten vore det för närvarande en betydande olägenhet, att i Mellansel icke funnes erforderlig tillgång till husrum, som vid tingsbesöken kunde förlyras. Å det nuvarande järnvägshotellet i Mellansel funnes blott några få resanderum. De tingsbesökande brukade vid behov av logi i samband med tingsbesök begiva sig till Bredbyn. Ehuru det för vissa delar av tingslaget måste vara förmånligt, att tingsstället vore förlagt i Mellansel, måste det dock, med hänsyn till förefintliga kommunikationsleder samt möjligheten att vid tingsbesök i en stad jämväl ombesörja andra ärenden därstädes, anses vara lämpligast för tingslaget i sin helhet att hava tingsställe i Örnsköldsvik. Tingshuset i Mellansel vore för närvarande i behov av reparationer, vilka kunde beräknas medföra en kostnad av omkring 25,000 kronor. I tingshuset vore även inrymd bostad för av tingslaget anställd vaktmästare. Därest Själevads och Arnäs domsaga samt Nätra tingslag tillsammans underhölle endast ett tingshus, måste det antagas, att kostnaden för det gemensamma tingshusets underhåll bleve mindre betungande för nämnda domsaga och tingslag än om domsagan och tingslaget var för sig hölle eget tingshus. Under förutsättning att de tingshusbyggnadsskyldiga i Själevads och Arnäs domsaga samt i Nätra tingslag kunde enas om sådana villkor angående tingslagets inlösen i domsagans tingshus, att en sådan inlösen bleve billig för tingslaget, förordade häradsrätten, att tingslagets tingsställe förlades till Örnsköldsvik. I annat fall ansåge häradsrätten, att det nuvarande tingsstället i Mellansel borde bibehållas.

Liknande synpunkter, som i häradsrättens yttrande kommit till uttryck, hava gjorts gällande av ombuden för de tingshusbyggnadsskyldiga i Nätra, Sidensjö och Skorpeds kommuner, medan ombudet för Anundsjö kommun — inom vilken tingslagets nuvarande tingsställe är beläget — anfört, att tingsmenigheten inom denna kommun ansåge Mellansel böra bibehållas såsom tingsställe. Anundsjö vore tingslagets största kommun. Förflyttades tingsstället till Örnsköldsvik, bleve inställesekostnaden för inom kommunen bosatta vittnen och parter avsevärt större, särskilt som turbilarna från Anundsjö icke anlände till Örnsköldsvik förrän vid 11-tiden på dagen och man förty kunde bliva nödsakad resa till staden dagen före en inställelse för att icke riskera att komma för sent.

Samtliga sockenombud inom Nätra tingslag hava vidare uttalat sig för tillsättande av en kommitté för underhandlingar med de tingshusbyggnadsskyldiga i Själevads och Arnäs domsaga angående villkoren för inlösen i domsagans tingshus. Innan utredning i berörda avseende föreläge, vore det nämligen icke möjligt fatta slutlig ståndpunkt till frågan huruvida tingsstället i Mellansel borde bibehållas.

T. f. domhavanden i Nätra och Nordingrå domsaga har, under instämmande i häradsrättens yttrande, likaledes betonat önskvärdheten av att avgörandet beträffande tingslagsindelningen icke skedde, förrän klarhet

vunnits om villkoren för Nätra tingslags inlösen i tingshuset i Örnsköldsvik. Därest vid de underhandlingar, som de tingshusbyggnadsskyldiga hade för avsikt att härutinnan upptaga, enighet icke kunde uppnås om sagda villkor samt dessa förty måste bestämmas i annan ordning, vore det nämligen antagligt att villkoren bleve så betungande för tingslaget, att det samma syntes böra bibehållas såsom eget tingslag. Ett uppskov med frågan vore för övrigt så mycket mera påkallat, som det i varje fall på grund av den föreslagna regleringen bleve nödvändigt att verkställa en utvidgning av arkiv- och kanslilokalerna i tingshuset i Örnsköldsvik.

Behovet i sistnämnda hänseende har vitsordats av vederbörande häradsrätt.

Domhavanden i Själevads och Arnäs domsaga har framhållit, att det från hans sida givetvis vore ett önskemål, att Nätra tingslag inginge i gemensamt tingslag med denna domsaga. Därigenom skulle nämligen skötseln av domsagan underlättas samt förvaltningskostnaden såväl för domhavanden som för det allmänna nedbringas. Efter införlivning av Nätra tingslag måste nämligen domsagans kanslipersonal ovillkorligen förstärkas, men utökningen bleve mindre, därest domsagan fortfarande komme att utgöra ett tingslag, varigenom splittring i arbetet undvekes. Därjämte har domhavanden påpekat, att Nätra tingslagsbor genom en anordning med ett tingslag skulle erhålla snabbare rättsskipning, i det att antalet tingssammanträden för dem skulle ökas från fem till tio. Slutligen har domhavanden uttalat den förvissningen att, därest rådruum bereddes de tingshusbyggnadsskyldiga för underhandlingar angående villkoren för inlösen i tingshuset i Örnsköldsvik, en för Nätra tingslag tillfredsställande uppgörelse härom utan svårighet skulle komma till stånd.

Vidkommande härefter frågan om tingslagsindelningen i den föreslagna *södra domsagan* hava, såsom förut nämnts, tingslagsborna och häradsrätten i Nordingrå tingslag motsatt sig, att detta tingslag skulle upphöra att vara eget jurisdiktionsområde. Härvid har anförts i huvudsak följande:

Vid resa till Härnösand efter allmänna kustlandsvägen måste tingslagsborna passera över Ångermanälven, som vore belägen söder om tingslaget. Trafiken över älven mellan de ställen, varest landsvägen tillstötte, uppehöles av en bogserbåt med pråm. Överfarten med denna lägenhet föranledde icke sällan avsevärd tidsutdräkt. Vid stark blåst från havssidan kunde det hända, att trafiken med bogserbåten inställdes. Det hade också emellanåt visat sig vara svårt att vid senare tid på kvällarna erhålla båt-lägenhet över älven. Under den kallaste delen av vintern kunde man köra även med automobil på isen över älven, men tidvis under vintern, då isen försvårade eller hindrade bogserbåtens gång men icke vore så bärkraftig att man kunde överfara densamma med fordon, vore det mycket besvärligt och emellanåt omöjligt att passera älven. Planer förefunnes att bygga bro över älven i anslutning till allmänna kustlandsvägen, men det vore ovisst om en sådan bro bleve färdig inom de närmaste tio åren. Tra-

liken över älven vid allmänna kustlandsvägen ombesörjdes av väghållningsdistrikten å ömse sidor om älven. Dessa förmådde emellertid icke att bekosta tillfredsställande anordningar för denna trafik. Omnibustrafik bedreves inom tingslaget endast efter allmänna kustlandsvägen och å en kortare vägsträcka inom Nordingrå socken. Tidvis under vår och höst utfärdade länsstyrelsen förbud för automobiltrafik å de allmänna vägarna inom tingslaget och därvid inställdes omnibustrafiken. För tingslagsborna försvarades under vintern ofta en resa till Härnösand därav, att vinterväghållningen icke sällan vore otillfredsställande. Särskilt de tingslagsbor, som icke voro bosatta i närheten av allmänna kustlandsvägen, hade i detta avseende stora svårigheter att övervinna. Även efter sagda väg vore det emellanåt under vintern vanskligt att färdas med automobil.

Befolkningen i tingslaget levde under förhållanden, som i måhända mindre grad än på andra håll påverkats av utvecklingen under senare år. Tingslagsborna hade sällan ärenden, som föranledde besök i stad. För de i Nordingrå socken boende vore vägen till Härnösand i genomsnitt 6 och för de i Vibyggerå socken boende i medeltal 8 mil lång. För ett besök i Härnösand åtginge minst två dagar. För vittnen och nämndemän från tingslaget bleve en inställelse å tingsställe i Härnösand avsevärt dyrbarare än en inställelse å nuvarande tingsstället i Skidsta. Tingsmenighetens kostnader för ombud i de till småprotokollen hörande ärendena komme jämväl att väsentligt ökas. Den nuvarande tingslokalen i Skidsta, som av tingslaget förhyrdes för år med ett års uppsägningstid, vore för sitt ändamål tjänlig och frågan om uppförande av nytt tingshus inom tingslaget borde anstå, så länge det vore möjligt att förhyra ändamålsenlig tingslokal. Att såsom nu förhyra tingslokal vore ur ekonomisk synpunkt avsevärt fördelaktigare för tingslaget än att uppföra tingshus. Då vart och ett av de fem allmänna tingsammansräden, som hittills hållits i tingslaget, i regel pågått endast en dag samt särskilda sammanträden för de lagtima tingens avslutande ofta icke erfordrades och andra extra tingsammansräden inom tingslaget sällan förekomme, vore behovet av särskilt tingshus ringa.

För åklagaren i distriktet vore det olägligt om tingslagets tingsställe förlades till Härnösand, enär tingsuppvaktning därstädes bleve dyrbar och besvärlig för åklagaren. Med hänsyn till distriktets stora omfattning och åklagarens arbetsbörda vore det även en avsevärd olägenhet, att åklagaren vid varje tingsbesök i Härnösand under ett par dagar komme att vistas utanför och på långt avstånd från sitt distrikt.

Slutligen hava sockenombuden inom Nordingrå tingslag sammanfattningsvis uttalat, att olägenheterna av en förflyttning av tingsstället till Härnösand vore så stora, att tingslaget vore villigt att genast låta uppföra nytt tingshus, därest förflyttningen därigenom kunde undvikas.

I fråga om antalet allmänna tingsammansräden hava vederbörande i såväl Nätra som Nordingrå tingslag uttalat, att något behov av ökning därtutinnan icke föreläge.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län har beträffande tingslagsindelningen i de blivande domsagorna uttalat följande:

De avgivna yttrandena gäve vid handen, att erforderligt rådium icke stått till buds för vederbörande att tillbörligen utreda eller överenskomma rörande de icke oväsentliga ekonomiska frågor, som vore förbundna med de föreslagna införlivningarna. Berörda brist på klarläggande av införlivningarnas ekonomiska konsekvenser hade enligt länsstyrelsens mening varit av betydande inverkan för uppkomsten och vidhållandet av olika meningar i fråga om, huruvida de nybildade domsagorna var för sig borde bilda ett eller utgöra två tingslag. Det syntes länsstyrelsen också vara i och för sig önskligt och riktigt, att den brist i ekonomisk utredning, som nyss nämnts, bleve tillbörligen fylld, innan ett införlivningsbeslut bringades till verkställighet.

Länsstyrelsen finge fördenskull beträffande genomförandet av ett beslut i enlighet med justitieombudsmannens förevarande förslag tillstyrka, att, innan sådant beslut i särskilda avseenden bringades till verkställighet, rådium bereddes vederbörande av de avsedda införlivningarna berörda att åvägbringa utredning rörande den ekonomiska innebörden för dem av samma införlivningar och därutinnan, i den mån ske kunde, träffa överenskommelse, ävensom bestämmelse meddelades om sättet för avgörande av sådana ekonomiska frågor, rörande vilka överenskommelse icke kunnat ernås.

Jämväl Svea hovrätt har — under framhållande att justitieombudsmannens uppfattning att de nybildade domsagorna helst borde var för sig bilda ett tingslag syntes hovrätten välgrundad — uttalat sig för en förnyad utredning angående tingslagsindelningen, sedan beslut i sakfrågan fattats. Hovrätten har härutinnan anfört följande:

De betänkligheter, som tingslagsborna och häradsrätten i Nordingrå tingslag ur kommunikationssynpunkt framställt mot tingslagets införlivande med Ångermanlands södra domsagas tingslag, torde, att döma av upplysningar som varit för hovrätten tillgängliga, bottna i en överdriven uppskattning av de från tingslagsbornas sida omnämnda svårigheterna vid passagen över Ångermanälven; och de övriga olägenheter, som ansetts kunna bli en följd av de ifrågasatta sammanslagningsåtgärderna, syntes mer än motvägas av de fördelar, som ur synpunkten av rättsvårdens intresse stode att vinna genom dessa åtgärder. Då emellertid av länsstyrelsen och andra framhållits, att den tid, som stått till buds för utlätandes avgivande, varit alltför knapp för åstadkommande av önskvärd förhandling mellan vederbörande tingslagsbor samt därpå grundad utredning i fråga om tingshusbyggnadsförhållandena, syntes det hovrätten, som om, efter ett eventuellt beslut om uppdelning av Nätra och Nordingrå domsaga, frågan om reglering av tingslagen i de två andra domsagorna lämpligen kunde göras till föremål för förnyad utredning.

*Departements-
chefen.*

Beträffande de allmänna synpunkter, som numera torde böra anläggas på frågor om reglering av domsagoområden, får jag hänvisa till förutvarande departementschefens av 1926 års riksdag biträdda principuttalande i ämnet, vilket här förut av mig återgivits.

Vad det föreliggande ärendet angår, kan till en början konstateras, att mellan däri hörda myndigheter och övriga vederbörande full enighet råder om att Nätra och Nordingrå nu vakanta domsaga med hänsyn till sin ringa folkmängd och obetydliga arbetsbörda ej längre bör bestå såsom självständig

enhet utan uppdelas å bredvidliggande domkretsar. Även jag ansluter mig till denna uppfattning.

Angående sättet för regleringens verkställande hava ej heller skilda meningar yppats. Justitieombudsmannens i sådant hänseende framställda förslag, eller Nätra tingslags överförande till Själevads och Arnäs domsaga samt Nordingrå tingslags införlivande med Ångermanlands södra domsaga, har sålunda vunnit enhällig anslutning från i ärendet hörda myndigheter och tingslagsbor. Vål har Svea hovrätt härvid uttalat viss betänksamhet av den anledning, att det med hänsyn till de nya domsagornas omfattning kunde bliva nödvändigt i dem anställa biträdande domare, vilket icke vore till fördel för rättsvården. Hovrätten har emellertid själv icke hållit detta för sannolikt, en uppfattning som jag delar. Såsom stöd härför tillåter jag mig påpeka erfarenheten från de under senare år nybildade Bråbygdens och Finspånga läns domsaga med omkring 56,000 invånare samt Vadsbo härads domsaga med omkring 54,000 invånare, vilka domsagor — båda betydligt folkrikare än de nu föreslagna och i fråga om arbetsbördan fullt jämställda med dem — förvaltas utan hjälp av biträdande domare. Den ökning av de rättsbildade arbetskrafterna, som på grund av regleringen må finnas erforderlig och som måhända beträffande Ångermanlands södra domsaga är ofrånkomlig, synes mig, på sätt som skett i Vadsbo härads domsaga, lämpligen kunna ernås genom anställande av ytterligare andre notarier.

Ur nyss angivna synpunkt synas sålunda befogade invändningar mot ifrågavarande förslag till reglering av de därav berörda tre domsagorna icke kunna göras. Vad övriga på frågan inverkan förhållanden angår, tala desamma obetingat för lämpligheten av förslagets realiserande. Jag erinrar i sådant avseende till en början därom, att regleringsförslaget står i bästa överensstämmelse med den plan till domkretsindelning, som uppgjorts av de sakkunniga för ordnandet av vissa ekonomiska och organisatoriska förhållanden vid genomförande av den ifrågasatta rättegångsreformen. Vidare må påpekas, att förslagets genomförande skulle — såsom i det följande närmare kommer att uppvisas — medföra en icke oväsentlig minskning av statsverkets kostnader för domstolsorganisationen. Vad rättsvården i de av förslaget berörda domsagorna angår, skulle densamma ingalunda komma att därigenom på något sätt försämrast; fasthellre bleve, därest den av justitieombudsmannen samt flertalet av de i ärendet hörda myndigheterna och övriga vederbörande förordade anordningen med allenast ett tingslag i vardera av de nya domsagorna låter sig genomföra, en förbättring härutinnan att vinna genom den ökning i rättegångstillfällen, som skulle uppstå för invånarna i Nätra tingslag och i Nordingrå tingslag. Jag anser mig alltså och under åberopande av de skäl i övrigt, som i justitieombudsmannens framställning upptagits, böra tillstyrka, att förslag föreläggas riksdagen om Nätra och Nordingrå domsagas uppdelning mellan angränsande domsagor på sätt förut angivits. Av de båda nya domsagorna bör självfallet den, i vilken Nordingrå tingslag kommer att ingå, fortfarande be-

nämnas Ångermanlands södra domsaga, medan den av nuvarande Själevads och Arnäs domsaga samt Nätra tingslag bildade domsagan lämpligen synes, såsom justitieombudsmannen föreslagit, kunna kallas Ångermanlands norra domsaga.

Beträffande tingslagsindelningen i de nya domsagorna tala onekligen, såsom av justitieombudsmannen och i åtskilliga yttranden framhållits, starka skäl för att de var för sig få utgöra ett tingslag. I det föregående hava påpekats de fördelar i avseende å rättsvården, som därigenom skulle vinnas. De skäl, som anförts mot en dylik anordning, synas mig, i varje fall beträffande den blivande södra domsagan, föga bärande. Definitiv ställning till spørgsmålet om tingslagsindelningen i de nyreglerade domsagorna är jag emellertid icke för närvarande beredd att intaga. Denna fråga synes lämpligen böra — efter den ytterligare utredning i ämnet, som från flera håll föreslagits — upptagas till avgörande i samband med fastställandet av de verkställighetsföreskrifter, vilka vid bifall till regleringsförslaget bliva erforderliga. Givet är dock, att icke under några omständigheter får vidtagas minskning av det hittillsvarande sammanträdesantalet, eller tio om året, i vare sig nuvarande Ångermanlands södra domsaga eller Själevads och Arnäs domsaga.

Vad angår tidpunkten för indelningsändringens ikraftträdande synas inga hinder förefinnas för att detta kan ske redan vid första i sådant avseende lämpliga tidpunkt eller den 1 januari 1930.

Beträffande av statsmedel utgående löneförmåner till häradshövdingarna i de blivande södra och norra domsagorna kan tydligtvis ingen löneökning ifrågakomma och har sådan ej heller ifrågasatts.

Till närmare upplysning angående statsverkets årliga kostnader för personalen uti ifrågavarande domsagor för närvarande och efter sammanslagningen får jag hänvisa till följande uppställning:

		För närvarande	Efter samman- slagningen
lön för 3 respektive 2 häradshövdingar	kronor	13,500	9,000
tjänstgöringspenningar	»	3,900	2,800
lönefyllnad och resekostnadsbidrag	»	6,000	2,800
dyrtidstillägg, omkring	»	8,100	5,400
3 respektive 2 förste notarier	»	7,200	4,800
dyrtidstillägg, omkring	»	2,550	1,700
3 respektive 2 andre notarier, bidrag därtill	»	3,000	2,000
dyrtidstillägg, omkring	»	1,950	1,300
Summa kronor		46,200	29,800

Sistnämnda belopp, 29,800 kronor, bör eventuellt ökas med avlöning och dyrtidstillägg till ytterligare en andre notarie, sammanlagt omkring 1,650 kronor. En årlig besparing av i gynnsammaste fall 16,400 kronor kommer sålunda att uppstå.

Då för häradshövdingen i Nätra och Nordingrå domsaga lönen utgör 4,500 kronor och tjänstgöringspenningarna 1,100 kronor, tillhopa 5,600 kronor, skulle, om mitt förslag om domsagans uppdelning vinner bifall, ordinarie anslaget till justitiestat under Svea hovrätt kunna minskas med ett belopp av 5,600 kronor från och med budgetåret 1930/1931. Å samma anslag för budgetåret 1929/1930 skulle förslaget genomförande medföra en besparing av halva detta belopp. Med ingången av år 1930 skulle jämväl minskat medelsbehov uppstå under anslaget till partiell löneförbättring för häradshövdingarna.

Under återopande av vad jag sålunda anfört tillåter jag mig hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

dels besluta, att Nätra och Nordingrå domsaga skall från och med den 1 januari 1930 uppdelas å Själevads och Arnäs samt Ångermanlands södra domsagor sålunda, att Nätra tingslag tillägges den förra domsagan, som efter indelningsändringen skall benämnas Ångermanlands norra domsaga, och Nordingrå tingslag tillägges den senare domsagan,

dels ock fastställa avlöningsförmånerna för häradshövdingen i Ångermanlands norra domsaga sålunda:

lön	kronor	4,500	
tjänstgöringspenningar	»	1,300	5,800.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall; och skall proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

H. Stefenson.